

El perillós encant del nazi Léon Degrelle

EL TEMPS / J. URRACA

El palauet que es va fer construir Degrelle a partir de l'any 1953 era vigilat per la Guàrdia Civil. El tinent coronel Pérez de Eulate coordinava la seva protecció des de Sevilla, per ordre de Franco.

Ara fa 50 anys, Caja San Fernando embargava un gran palau construït amb finançament del franquisme i la Gestapo en una localitat de Sevilla. N'era el propietari Léon Degrelle, ex-oficial de les Waffen SS i condemnat a mort per crims de guerra. La Carlina, tot i ser un búnquer per al nazi, era oberta als veïns del poble. Sobretot a Elena Cornette, esposa de Pedro Urraca Rendueles, el policia que va detenir Companys.

Un home culte, romàntic, afable i generós, que obre de bat a bat les portes del seu luxós palau per a acollir veïns d'un poble castigat per les penúries. Un home que plora desconsolat la mort en accident de moto del seu fill de 18 anys. Un home condemnat a mort per crims de guerra pels tribunals belgues en acabar la segona guerra mundial. Ex-oficial belga de les Waffen SS, combatent de les forces de l'Eix dins la Legió Valònia i posseïdor de la Creu Alemanya d'Or de mans de

Hitler, Léon Degrelle ha començat una segona vida a l'Estat espanyol protegit físicament i econòmicament pel franquisme, després d'haver desertat al camp de batalla a Noruega pocs dies abans de la caiguda final d'Alemanya. Oficialment, el règim ha comunicat a l'ONU l'expulsió del militar nazi. Però és fals, i els primers anys de fugitiu Degrelle s'instal·larà a Madrid. És més, Franco li ha donat una nova identitat com a ciutadà espanyol, Juan León Ramírez Reina, i una pensió en

concepte de militar retirat. Per seguretat, acabarà traslladant-se lluny de la metròpoli, al municipi de Lora del Río, a Andalusia. I pocs mesos després, l'any 1953, s'instal·larà a Constantina, una població situada a 90 quilòmetres de Sevilla. Amb l'ajuda de la Falange dirigirà una empresa constructora, Inmuebles Andaluces, SA, que executarà nombroses obres encarregades pel govern franquista. Per la seva banda, José Finat Escrivá de Romaní, comte de Mayalde, i Hans Joseph Hoffman, membre molt rellevant de la Gestapo i artífex de l'assentament de nazis a l'estat, li facilitaran diners i documents falsos sempre que calgui.

Desnonat per una caixa. A Constantina, Degrelle s'hi fa un palau a mida, La Carlina. Una placa amb el mapa de Bèlgica de fons rep els visitants amb la inscripció "Gaudiré del bé que sigui present. Prendré els plaers als quals sóc sensible. Tan abundantment com em resulti possible". Serà el seu búnquer entre 1953 -n'hi ha constància al registre de l'ajuntament des de 1957, però els documents originals i fotografies [vegeu pàgina 28] a què ha tingut accés EL TEMPS l'hi situen quatre anys enrere- i el 1963, quan Caja San Fernando li embargarà tota la finca per impagament. A més, deixarà deutes d'obres realitzades i salaris sense pagar als seus empleats.

L'ex-oficial nazi camparà lliurement pel poble durant una dècada, "integrat totalment, participant de la vida cultural i social, oferint conferències sobre història local, convidant tothom al casament de les seves filles i, en definitiva, posant-se a la butxaca grans i petits", explica l'historiador Antonio Serrano Vargas, també veí de la localitat i autor d'un estudi sobre la presència de Degrelle a Constantina. Serrano remarca que "la immensa finca de La Carlina era oberta a tothom, per berenar, per banyar-se a les seves piscines... Era Don Juan de la Carlina, un home amable, respectat i vist amb bons ulls per gairebé tothom".

EL TEMPS/J.L. URRACA

Banquet de noces d'una de les filles de Degrelle, amb molts veïns de Constantina. A la dreta, els obrers que van construir i reformar La Carlina.

Significa que el poble desconeixia l'expedient polític i la seva condemna per crims de guerra? “Hi havia gent amb formació que ho sabia perfectament, però les persones més humils i els seus treballadors no sabien situar el personatge en la història. En aquella època, Constantina estava molt castigada econòmicament i Degrelle almenys els donava menjar. A més, molts joves del poble havien fet amistat amb les seves filles”, matisa Serrano.

Juan Luis Urraca, fill de Pedro Urraca Rendueles, el policia que va detenir el president Companys el 1940, va viure a La Carlina. S'hi va estar entre el 1954 i el 1957, i l'any següent hi va passar els caps de setmana. La seva relació amb Degrelle va ser “més afectuosa que amb els meus pares, tot i que jo desconeixia el seu passat, només sabia que era un militar. Tenia 16 anys quan ens vam conèixer”.

A La Carlina, malgrat tenir les portes obertes a tot el veïnat, no hi havia ni una sola esclatxa d'inseguretat per a l'ex-oficial de les Waffen SS: “Tots sabíem que a la finca hi havia guàrdies civils i militars vigilant vint-i-quatre hores, però mai no els veïem. Degrelle estava permanentment informat de la seva vigilància, que coordinava des de Sevilla el tinent coronel Pérez de Eulate. Aquest rebia ordres directes de Franco i venia de tant en tant a La Carlina a reunir-se amb Degrelle. Eren amics íntims i, de fet, aquest tinent em va introduir a mi al servei militar i em va ajudar a fer carrera en el sector de l'aviació”, constata Urraca.

La finca dels infidels. La mare de Juan Luis, Elena Cornette, va passar temporades a La Carlina, i també la seva àvia Jeanne. I no pas per enyorança del seu fill, sinó perquè l'esposa de Pedro Urraca mantenia una relació sentimental amb l'ex-oficial nazi. Tots dos s'havien conegut l'any 1946 a Madrid, i com evidencien diversos documents publicats recentment, entre 1954 i 1958, mentre el policia era a Brusselles, ella s'instal·la a La Carlina, amb anades i vingudes a Bèlgica. De fet, la relació durà maldecaps a Degrelle, fins al punt que envia una missiva a Urraca per intentar desmentir un rumor que ja corre massa, i que fàcilment pot arribar a oïda dels militars i càrrecs franquistes que assisteixen als àpats que organitza periòdicament a casa. “[...] Espero no importunar-vos enviant-vos una breu explicació sobre les mentides que una certa dona alemanya va difondre fa uns mesos. La maldat és que, presa del seu histerisme, va intentar perjudicar una dona irreprotxable i estimada com la vostra, i ferir-vos a vós amb burles. [...]”, escriu Degrelle.

“Jo hi era, però només amb les fotos i les cartes que s'escrivien ja era evident què passava entre ells”, remarca Juan Luis Urraca. També Degrelle deixa constància en diverses missives adreçades a Helena Cornette els intents de segrest que ja ha patit a La Carlina, i li comunica que finalment ha hagut d'abandonar la finca en dues ocasions el 1961 i el 1962. Ell mateix, en el seu llibre *Léon Degrelle. Firma y*

rúbrica explica un d'aquests episodis: “Quan pensaven que estaven a punt de guanyar la partida, amb les línies de telèfon tallades pels còmplices comunistes i tots els gossos del veïnat havien estat enverinats perquè no hi hagués la més mínima alerta... cata-pum!, la policia espanyola els va saltar al damunt”.

EL TEMPS s'ha posat en contacte amb dues de les nêtes de Léon Degrelle i una de les seves filles, però han declinat una entrevista fora d'insistir que “a La Carlina mai no hi va viure ningú més que no fossin les seves filles i el servei, menys encara altres dones”, i de denunciar la persecució a què va ser sotmès l'ex-oficial i l'espoliació que va patir La Carlina després de l'embargament. L'esposa de Degrelle i els seus cinc fills viuen refugiats també a Bèlgica mentre ell és a La Carlina amb Elena i Juan Luis.

Fins que justament, l'any 1958, rep la visita del seu fill Jean Marie, qui pocs mesos després morirà en un accident amb la seva Lambretta. “La mort del seu fill, amb qui jo tenia una amistat i una connexió molt especial tot i que només vàrem compartir uns pocs mesos, el va deixar molt tocat. Cada dia s'estava una estona davant la seva tomba, al jardí de La Carlina”, relata Urraca.

Arran de la mort de Jean Marie, les altres filles de Degrelle es van traslladar a Constantina. Però ja no es van creuar amb Helena, que abandonava la finca definitivament el 1959.

EL TEMPS/J.L. URRACA

Léon Degrelle i Helena Cornette, l'esposa de Pedro Urraca Rendueles, eren amants. "Des del més alt de l'eloqüència -musical-, estimada Helena, pensant afectuosament en tu. La Carlina, 1954"

Els tres anys següents, Degrelle viurà amb les seves filles. Però no serà una estada plàcida, perquè, malgrat que continua tenint la protecció del franquisme, el finançament comença a esgotar-se. Els seus amics del règim han perdut pes específic. L'any 1962, ofegat pels impagaments, "comunica a l'ajuntament que dona de baixa el contracte per al subministrament d'aigua a la finca, i tot indica que tampoc no paga els serveis d'obres que ha contractat per a la casa, i dels quals queda constància en els arxius de llicències d'obres municipals", explica l'historiador Antonio Serrano. Fins que arriba l'embargament la Setmana Santa de 1963.

L'entitat financera no haurà de desnonar-lo, perquè Degrelle, conscient que aquest moment arribaria, ja ha abandonat la finca, empès també per noves amenaces del govern belga, i segons ell, també de jueus. Fugirà a Madrid i es refugiarà al barri d'Argüelles, prop de Moncloa. El comte de Mayalde l'ha posat sobre avis d'un nou intent de segrest per extraditar-lo i fer-li complir la condemna per col·laboració amb el nazisme. Només un any després, Léon Degrelle també serà

localitzat i haurà d'abandonar la capital. Es traslladarà a Màlaga, on viurà luxosament els darrers anys de la seva vida, rebent tota mena d'homenatges de la ultradreta espanyola i publicant diverses obres de divulgació de l'ideari feixista.

"Jo sóc Tintin". D'entre totes les publicacions, n'hi ha una que reflecteix la seva gran dèria personal. El 1992, dos anys abans de morir Degrelle, es van editar 1.000 exemplars del llibre *Tintin, mon copain*, en què l'ex-oficial intenta

EL TEMPS/J.L. URRACA

Tomba de Jean Marie Degrelle, fill del nazi, que va morir en accident de moto el 1958.

demonstrar que ell és Tintin. Durant tota la vida, Léon Degrelle va explicar a amics i familiars que el dibuixant de Tintin, el belga Hergé, va inspirar-se en ell a l'hora de crear el personatge. De fet, la semblança és molt evident, però també ho és amb el germà petit del dibuixant, font d'inspiració real segons el mateix Hergé. Doncs bé, la majoria d'exemplars "van desaparèixer misteriosament mentre Léon Degrelle estava hospitalitzat", assegura la família, que aclareix que "ell mai no va dir que Hergé compartís la seva ideologia, simplement s'hi va inspirar físicament". Asseguren que no conserven ni un sol exemplar d'aquest llibre.

Com molts altres criminals de guerra, Léon Degrelle va morir plàcidament sense càstig l'any 1994, amb 87 anys. Encara més, en els seus pamflets es vantà d'aquesta impunitat que al seu entendre li concedia la seva missió històrica. "Els militars americans instal·lats a Espanya volien fotografiar-se amb la meua guerra i les meves condecoracions del front de l'Est. I vaig dur les meves filles a l'altar amb les meves creus gamades al vent. La premsa internacional va publicar, horroritzada, les fotos", relata en les seves memòries.

GEMMA AGUILERA

(Sant Boi de Llobregat, 1979) es va vincular a EL TEMPS l'any 2000 col·laborant en diverses seccions, fins que es va fer

càrrec d'EL TEMPS d'Economia. Des de fa uns anys, forma part de la redacció de Barcelona. El 2007, amb Àlex Milián i Anna Sàez, va obtenir la menció d'honor en periodisme escrit dels Premis Ciutat de Barcelona. També col·labora en el diari digital *Nació Digital* i ha publicat els llibres *Carod-Rovira. Saltar la paret* (2003); *Neandertals, una humanitat extingida* (2009); *On-Off. L'energia que mou el món* (2010); *Agent 447. El policia que va detenir Companys* (2011), premi Joan Fuster d'assaig, i *La gran bacanal. La política desorbitada de les infraestructures a l'estat* (amb Pere Macias, 2012).